

Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter

Lika mänskliga rättigheter för alla slogs redan år 1948 för första gången fast i FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna – det vill säga strax efter andra världskrigets slut och grundandet av FN. FN:s konventionssystem om de mänskliga rättigheterna har efter det utvidgats, idag har vi sammanlagt nio konventioner som täcker nästan hela det mänskliga livet. Men det har visat sig att förverkligandet av konventionerna fullt ut och verkställandet av de skyldigheter de förutsätter tidvis varit en mycket svår uppgift.

FN:s allmänna konvention om avskaffandet av alla former av diskriminering av kvinnor (*The Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women, CEDAW*) var, då den skapades ett mycket progressivt dokument. Konventionen, som antogs år 1979 är historisk bl.a av den anledningen att den för första gången tog upp jämställdheten mellan könen både i arbets- och familjelivet. I enlighet med namnet är avsikten med konventionen att förhindra diskriminering av kvinnor och på ett heltäckande sätt förbättra kvinnornas ställning. I konventionen ingår regleringar bl.a rörande utbildning, deltagande i arbetslivet, hälsovård och kvinnors ekonomiska rättigheter. Konventionen förpliktigar avtalsstaterna till aktiva och mångsidiga åtgärder för att förhindra diskriminering av kvinnor.

År 2018 hade 189 stater godkänt och un-

dertecknat konventionen. Finland anslöt sig till konventionen år 1986. De stater som förbundit sig vid konventionen är skyldiga att till den kommitté som övervakar konventionen regelbundet rapportera om hur konventionens åligganden verkställs. År 1999 godkändes ett tilläggsprotokoll till konventionen, som möjliggör enskilda besvär. Det ger vilken som helst privatperson möjligheter att till övervakningskommittén besvara sig över brott mot konventionens skyldigheter. Villkoret är att ifrågavarande stat har godkänt tilläggsprotokollet och besvarande har utnyttjat alla nationella rättsskyddsmetoder. För Finlands del har tillsvidare ett överklagande behandlats rörande vårdnadsfrågan i våldsamma familjesituationer. I lösningen ansågs Finland ha brutit mot CEDAW-avtalets regler, och man rekommenderade att ärendet omedelbart går till behandling nationellt. Dessutom

rekommenderat kommittén ersättning till den överklagande och gav allmänna rekommendationer om beaktande av familjevåld i vårdnadsbeslut.

Jämställdhet kräver ett konsekvent arbete

CEDAW ålägger de stater som godkänt konventionen att aktivt främja jämställdhet och avlägsna strukturer som diskriminerar kvinnor. I många länder har exempelvis kvinnors politiska deltagande ökat med hjälp av olika slag av kvotering. Vid sidan om lagändringar krävs det arbete för att förändra attityder och etablerade tillvägagångssätt.

Förverkligandet av jämställdhet och kvinnors rättigheter kräver ett fortgående arbete – också i Finland. Vi kan fortsättningsvis peka på många exempel på ojämlik behandling av könen. Löneskillnaderna mellan kvinnor och män är fort-

farande ett faktum hos oss, likaså har vi en stark uppdelning av utbildningen och arbetslivet på basen av kön. Överallt i världen utsätts kvinnor i högre grad för fysiskt våld och hot om våld enbart på grund av deras kön. Sexuella trakasserier och våld framförallt i nära relationer och konflikter är allmänt förekommande.

Kvinnor utsätts ofta för diskriminering på basen av olika faktorer samtidigt. Vi talar om diskriminering på flera grunder då exempelvis ålder, sexuell orientering, ursprung eller handikapp vid sidan om kön förorsakar diskriminering. CEDAW-kommittén har också fäst uppmärksamhet exempelvis vid förverkligandet av åldrande kvinnors rättigheter.

Konventionen förpliktigar till åtgärder

Konventionen om kvinnors rättigheter har

varit ett användbart verktyg i främjandet av kvinnors rättigheter och jämbördiga behandling. Men de framsteg som gjorts ska inte ses som självklarheter. Ibland kan det också gå bakåt, såvida vi inte arbetar målmedvetet. Rättigheterna i fråga om sexuell och reproduktiv hälsa har exempelvis under senare år varit föremål för ett nytt slag av diskussion. Dessa teman har ofta en stark politisk och religiös laddning.

Jämställdhet främjar vi framförallt på gräsrotsnivån med hjälp av fostran och utbildning. Information och utbildning har också i arbetet för att förändra attityder och tillvägagångssätt nyckelroller. Att erbjuda kvinnor utbildning får betydande effekter med tanke på familjernas, samfundens och samhällenas välfärd.

Med åligganden i lagstiftningen kan vi verka för en förändring, men de val vi gör i vardagen har en ännu större betydelse.

Idag är det lyckligtvis allt oftare självklart att exempelvis hemarbetet och barnomsorgen förutsätter ett nära samarbete mellan båda föräldrarna. Trots det kräver exempelvis möjligheterna att kombinera arbets- och familjeliv och fördelningen av föräldraansvaret också strukturella reformer. Samhället måste förändras. Ett fullt förverkligande av kvinnors rättigheter kräver stöd, och främjandet av jämställdhet kräver åtgärder. Att främja jämställdhet förutsätter konkreta åtgärder för jämställdheten. Att förverkliga jämställdhet främjar målen om en hållbar utveckling och har också samband med förverkligandet av alla Agenda2030-mål. Endast konkreta åtgärder för jämställdhet har effekter.

Tarja Halonen
President

Konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor

De stater som har anslutit sig till denna konvention (konventionsstaterna)

konstaterar att Förenta nationernas stadga bekräftar tron på grundläggande mänskliga rättigheter, på människans värdighet och värde samt på lika rättigheter för män och kvinnor,

konstaterar att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna slår fast principen om icke-diskriminering och förklarar att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter samt att var och en är berättigad till alla de fri- och rättigheter som anges däri, utan åtskillnad av något slag, inbegripet åtskillnad på grund av kön,

konstaterar att de stater som tillträtt de

internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna är skyldiga att säkerställa lika rätt för män och kvinnor att åtnjuta alla ekonomiska, sociala, kulturella, medborgerliga och politiska rättigheter,

åberopar de internationella konventioner som antagits inom FN och dess fackorgan och som främjar lika rättigheter för män och kvinnor,

uppmärksammar även de resolutioner, deklARATIONER och rekommendationer som antagits av FN och dess fackorgan och som främjar lika rättigheter för män och kvinnor,

ser dock med oro att det trots dessa olika instrument fortfarande förekommer en utbredd diskriminering av kvinnor,

erinrar om att diskriminering av kvinnor kränker principerna om lika rättigheter och respekt för människans värdighet,

är ett hinder för kvinnors deltagande, på samma villkor som män, i sina länders politiska, sociala, ekonomiska och kulturella liv, hindrar ett ökat välstånd för samhälle och familj och försvårar den fulla utvecklingen av kvinnors möjligheter i sitt lands och mänsklighetens tjänst,

ser med oro att där fattigdom råder är det kvinnorna som har minsta tillgången till föda, hälsovård, utbildning av olika slag samt till anställningsmöjligheter och till tillfredsställelse av andra behov,

är övertygad om att upprättandet av den nya ekonomiska världsordningen grundad på rätt och rättvisa, på ett betydelsefullt sätt kommer att bidra till främjandet av jämställdhet mellan män och kvinnor,

betonar att utplånandet av apartheid, alla former av rasism, rasdiskriminering, kolonialism, nykolonialism, aggression, utländsk ockupation och utländskt herra-

välde samt av inblandning i staters inre angelägenheter är av största vikt för att män och kvinnor till fullo skall kunna åtnjuta sina rättigheter,

slår fast att stärkandet av internationell fred och säkerhet, internationell avspänning, ömsesidigt samarbete mellan alla stater oberoende av deras sociala och ekonomiska system, allmän och fullständig nedrustning och särskilt kärnvapenedrustning under sträng och effektiv internationell kontroll, befastande av principerna om rättvisa, jämlikhet och ömsesidiga fördelar i förbindelserna mellan länder samt förverkligande av de under främmande och koloniala herravälde och utländsk ockupation stående folkens rätt till självbestämmande och oberoende samt respekt för nationell suveränitet och territoriell integritet kommer att främja socialt framåtskridande och utveckling och

som en följd härav medverka till uppnåendet av full jämställdhet mellan män och kvinnor.

är övertygade om att en fullständig och allsidig utveckling av ett land, välfärden i världen samt fredens sak kräver att kvinnorna deltar i största möjliga utsträckning på alla områden och på samma villkor som männen,

betänker kvinnornas stora, hittills inte fullt erkända bidrag till familjens välfärd och samhällets utveckling, moderskapets sociala betydelse och båda föräldrarnas roll inom familjen och när det gäller barnens uppfostran, och är medvetna om att kvinnornas roll som barnaföderskor inte får vara en grund för diskriminering utan att ansvaret för barnuppfostran måste delas mellan män och kvinnor samt hela samhället,

är medvetna om att en ändring av man-

nens traditionella roll liksom av kvinnans roll inom samhället och familjen är nödvändig för att full jämställdhet mellan män och kvinnor skall uppnås,

är *beslutna* att genomföra principerna i deklARATIONEN om avskaffande av diskriminering av kvinnor och vidta de åtgärder som krävs för avskaffandet av sådan diskriminering i alla dess former och yttningar

har kommit överens om följande:

DEL I

Artikel 1

I denna konvention avser uttrycket "diskriminering av kvinnor" varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av kön som har till följd eller syfte att begränsa eller omintetgöra erkännandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, so-

ciala, kulturella eller medborgerliga området eller något annat område för kvinnor, oberoende av civilstånd och med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, eller åtnjutandet eller utövandet av dessa rättigheter och friheter.

Artikel 2

Konventionsstaterna fördömer diskriminering av kvinnor i alla dess former, är eniga om att på lämpligt sätt och utan dröjsmål inrikta sin politik på att avskaffa diskriminering av kvinnor och åtar sig i detta syfte att

a) införa principen om jämställdhet mellan män och kvinnor i sina nationella grundlagar eller andra lämpliga författningar, om så inte redan skett, och säkerställa att denna princip genomförs i praktiken genom författningar och andra lämpliga medel;

- b) vidta lämpliga lagstiftnings och andra åtgärder, vid behov innefattande påföljder, som förbjuder all diskriminering av kvinnor;
- c) skapa rättsligt skydd för kvinnors rättigheter på samma grunder som för män och att genom behöriga nationella domstolar och andra offentliga institutioner säkerställa ett effektivt skydd för kvinnor mot varje diskriminerande handling;
- d) avstå från varje diskriminerande handling eller förfarande mot kvinnor och säkerställa att myndigheter och offentliga institutioner handlar i överensstämmelse med denna skyldighet;
- e) vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor från enskilda personers, organisationers eller företags sida;
- f) vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att ändra eller upphäva

gällande lagar och förordningar, sedvänjor eller bruk som innebär diskriminering av kvinnor;

g) upphäva alla nationella straffbestämmelser som innebär diskriminering av kvinnor.

Artikel 3

Konventionsstaterna skall på alla områden, och särskilt på de politiska, sociala, ekonomiska och kulturella områdena, vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att säkerställa full utveckling och framsteg för kvinnorna och därmed garantera dem utövande och åtnjutande av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på grundval av jämställdhet med männen.

Artikel 4

1. Konventionsstaternas vidtagande av tillfälliga särskilda åtgärder för att på-

skynda faktisk jämställdhet mellan män och kvinnor skall inte betraktas såsom diskriminering enligt denna konvention, men får inte medföra ett bibehållande av olikvärdiga eller skilda normer; dessa åtgärder skall upphöra när jämställdhet i fråga om möjligheter och behandling har uppnåtts.

2. Konventionsstaternas vidtagande av särskilda åtgärder, inklusive de åtgärder som nämns i denna konvention, för att skydda moderskapet, skall inte anses vara diskriminerande.

Artikel 5

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att

a) ändra mäns och kvinnors sociala och kulturella beteendemönster för att därmed avskaffa fördomar samt seder och bruk som grundar sig på föreställningen om det ena könets underlägsenhet eller

på stelnade roller för män och kvinnor;

b) säkerställa att familjeutbildningen bibringar en riktig uppfattning om moderskapet såsom social funktion och erkänner att män och kvinnor har ett gemensamt ansvar för sina barns uppfostran och utveckling, varvid barnens bästa alltid skall komma i första hand.

Artikel 6

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att bekämpa alla former av handel med kvinnor och utnyttjande av kvinno prostitution.

DEL II

Artikel 7

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor i landets politiska

och offentliga liv och särskilt säkerställa kvinnornas rätt att, på samma villkor som gäller för män,

- a) rösta vid alla val och folkomröstningar samt vara valbara till alla genom allmänna val tillsatta organ;
- b) delta i utformningen av de styrande samhällsorganens politik och i förverkligandet av denna samt inneha ämbeten och fullgöra alla officiella åligganden på alla nivåer inom förvaltningen;
- c) delta i icke-statliga organisationer och sammanslutningar inom landets offentliga och politiska liv.

Artikel 8

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att tillförsäkra kvinnor på samma villkor som män och utan någon diskriminering möjligheten att företräda sina regeringar på internationell

nivå och delta i arbetet i internationella organisationer.

Artikel 9

1. Konventionsstaterna skall ge kvinnor samma rätt som män att förvärva, byta eller behålla sitt medborgarskap. De skall särskilt säkerställa att varken äktenskap med en utlänning eller makens byte av medborgarskap under äktenskapet automatiskt skall medföra ändring av hus-truns medborgarskap, göra henne statslös eller påtvinga henne makens medborgarskap.

2. Konventionsstaterna skall ge kvinnor samma rättigheter som män i fråga om deras barns medborgarskap.

DEL III

Artikel 10

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskri-

minering av kvinnor för att tillförsäkra dem samma rättigheter som män när det gäller utbildning och särskilt, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa

- a) samma villkor för yrkesvägledning, tillträde till studier och erhållande av diplom från utbildningsanstalter av alla slag, såväl på landsbygden som i städerna; denna jämställdhet skall säkerställas i förskolor och i allmän, teknisk och högre teknisk utbildning liksom i all yrkesutbildning;
- b) tillträde till samma studiekurser och examina, tillgång till lärarpersonal med lika höga kvalifikationer samt skollokaler och utrustning av samma standard;
- c) avskaffandet, på alla nivåer och inom alla former av utbildning, av stelnade uppfattningar av mans- och kvinnorollerna genom att främja samundervisning och annat slags undervisning som kan bidra

till att detta syfte uppnås och särskilt genom att se över läroböcker och läroplanen samt anpassa undervisningsmetoderna;

d) samma möjligheter att få stipendier och andra studiebidrag;

e) samma möjligheter till återkommande utbildning, inklusive alfabetiseringsprogram för vuxna, särskilt sådana som syftar till att så snabbt som möjligt minska klyftan i utbildning mellan män och kvinnor;

f) en minskning av antalet kvinnliga elever som avbryter sina studier och upprätthåller studievägar för flickor och kvinnor som har slutat skolan i förtid;

g) samma möjligheter att delta aktivt i idrott och gymnastikundervisning;

h) tillgång till detaljerad pedagogisk information för att bidra till att säkerställa familjernas hälsa och välbefinnande, inklusive information och rådgivning om

familjeplanering.

Artikel 11

1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor på arbetsmarknaden för att, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa samma rättigheter särskilt

- a) rätten till arbete såsom en oförtrytlig rätt som tillkommer alla människor;
- b) rätten till samma anställningsmöjligheter, inklusive användning av samma urvalskriterier vid anställning;
- c) rätten till fritt val av yrke och anställning, rätten till befordran, anställningstrygghet samt alla anställningsförmåner och tjänstevillkor, liksom rätten till yrkesutbildning och omskolning, inklusive lärlingsutbildning, högre yrkesutbildning och återkommande utbildning;

d) rätten till lika lön, inklusive förmåner, och till lika behandling vad beträffar arbete av lika värde liksom till lika behandling i fråga om arbetsvärdering;

e) rätten till social trygghet, särskilt då det är fråga om pensionering, arbetslöshet, sjukdom, invaliditet och ålderdom samt annan arbetsoförmåga liksom rätten till betald semester;

f) rätten till arbetarskydd, inklusive skydd för fortplantningsfunktionen.

2. För att förhindra diskriminering av kvinnor på grund av äktenskap eller moderskap och för att säkerställa kvinnors faktiska rätt till arbete, skall konventionsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att

a) förbjuda, med stöd av rättsliga påföljder, avskedande på grund av graviditet eller moderskapsledighet, liksom också diskriminering vid avskedande grundad på civilstånd;

b) införa moderskapsledighet med lön eller jämförbara sociala förmåner utan förlust av anställning, kvalifikationstid eller sociala bidrag;

c) främja nödvändig social service som gör det möjligt för föräldrar att förena familjeplikter med yrkesansvar och deltagande i det offentliga livet, särskilt genom att verka för att ett system för barnomsorg skapas och byggs ut;

d) ge särskilt skydd för gravida kvinnor i arbeten som visat sig ha skadlig inverkan på dem.

3. Skyddslagstiftning i frågor som behandlas i denna artikel skall regelbundet omprövas mot bakgrund av vetenskaplig och teknologisk kunskap och skall vid behov ändras, upphävas eller utvidgas.

Artikel 12

1. Konventionsstaterna skall vidta alla

lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor när det gäller hälsovård för att, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård, inklusive sådan som avser familjeplanering.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 ovan skall konventionsstaterna tillförsäkra kvinnor lämplig vård vid havandeskap och förlossning samt under tiden efter nedkomsten, varvid fri vård skall stå till förfogande när det är nödvändigt, liksom även lämplig kost under havandeskapet och amningstiden.

Artikel 13

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor inom andra områden av det ekonomiska livet och samhällslivet för att med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund tillförsäkra dem

samma rättigheter, särskilt

- a) rätten till familjeförmåner;
- b) rätten till banklån, hypotekslån och andra former av kredit;
- c) rätten att delta i fritidsverksamhet, i idrott och i kulturlivet i alla dess former.

Artikel 14

1. Konventionsstaterna skall ta hänsyn till de särskilda problem som möter kvinnorna på landsbygden och den viktiga roll dessa kvinnor spelar för sina familjens försörjning, särskilt genom sitt arbete i sektorerna utanför penninghushållningen, och skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna i denna konvention tillämpas på landsbygdens kvinnor.

2. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor på landsbygden för

att säkerställa att de, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, deltar i och drar fördel av landsbygdens utveckling, och skall särskilt tillförsäkra dessa kvinnor rätt att

- a) delta i utarbetandet och genomförandet av utvecklingsplanen på alla nivåer;
- b) få tillgång till tillfredsställande hälso- och sjukvård, inklusive upplysning, rådgivning och hjälp i familjeplaneringsfrågor;
- c) direkt dra nytta av program för social trygghet;
- d) få teoretisk och praktisk utbildning av alla slag, inklusive sådan som avser läs- och skrivkunnighet, samt dra nytta av bl a alla former av lokala samhällsliga tjänster och rådgivningsverksamhet för att öka sitt tekniska kunnande;
- e) organisera självhjälpsgrupper och kooperativer för att uppnå lika möjligheter

på det ekonomiska planet genom anställning eller egen verksamhet;

f) delta i alla slag av samhällsaktiviteter;

g) få tillgång till krediter och lån för jordbruksändamål, anordningar för marknadsföring och lämplig teknologi samt att få lika behandling vid land- och jordbruksreformen liksom vid nyodlingsprogram;

h) ha tillfredsställande levnadsförhållanden, särskilt i fråga om bostäder, sanitära anläggningar, elektricitets- och vattenförsörjning samt transporter och kommunikationer.

DEL IV

Artikel 15

1. Konventionsstaterna skall tillförsäkra män och kvinnor likhet inför lagen.

2. Konventionsstaterna skall på det civilrättsliga området tillförsäkra kvinnor

samma rättsliga befogenheter som män och samma möjligheter att utöva dessa befogenheter. De skall särskilt ge kvinnor samma rätt att ingå avtal och förvalta egendom samt lika behandling under hela förfarandet inför domstol.

3. Konventionsstaterna kommer överens om att alla avtal och alla andra privata skriftliga handlingar med rättsverkan som syftar till att inskränka kvinnors rättsliga handlingsförmåga skall anses ogiltiga.

4. Konventionsstaterna skall tillförsäkra män och kvinnor samma lagliga rättigheter såvitt avser rätten att resa och friheten att välja bostad och hemvist.

Artikel 16

1. Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor och i alla frågor som gäller äktenskap och familjeförhållanden

samt skall särskilt, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa

- a) lika rätt att ingå äktenskap;
- b) lika rätt att fritt välja make och ingå äktenskap endast med sitt eget fria och fulla medgivande;
- c) lika rättigheter och skyldigheter under äktenskapet och vid dess upplösning;
- d) lika rättigheter och skyldigheter som föräldrar, oberoende av civilstånd, i frågor som gäller barnen, varvid dock barnens bästa alltid skall komma i första hand;
- e) lika rätt att fritt och under ansvar bestämma om antalet barn och tidrymden mellan havandeskapen samt att få tillgång till upplysning och utbildning liksom till de medel som erfordras för att kunna utöva denna rätt;
- f) lika rättigheter och skyldigheter när det

gäller förmyndarskap eller godmanskap för barn, vårdnad om barn och adoption eller liknande, om sådana begrepp förekommer i nationell lag, varvid dock barnens bästa alltid skall komma i första hand;

g) lika rättigheter i personligt hänseende som man och hustru, inklusive rätten att välja familjenamn, yrke och sysselsättning;

h) lika rättigheter för båda makarna i fråga om ägande, förvärv, skötsel, förvaltning, förfogande och avyttring av egendom, vare sig detta sker utan kostnad eller mot vederlag.

2. Barns trolovning och giftermål skall inte ha någon rättslig verkan och alla nödvändiga åtgärder, inklusive lagstiftning, skall vidtas för att fastställa en minimiålder för äktenskap och för att göra officiell registrering av äktenskap obligatorisk.

DEL V

Artikel 17

1. För att granska vilka framsteg som gjorts vid tillämpningen av denna konvention skall en kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor (härefter kallad kommittén) tillsättas, som vid denna konventions ikraftträdande skall bestå av 18 och efter den trettiofemte medlemsstatens ratifikation eller anslutning av 23 moraliskt högtstående sakkunniga med stor kompetens på det område konventionen behandlar. Konventionsstaterna skall utse de sakkunniga bland sina egna medborgare och dessa skall fullgöra uppdraget i sin personliga egenskap; hänsyn bör härvid tas till en rättvis geografisk fördelning och till att såväl olika kulturtyper som de viktigaste rättssystemen blir representerade.

2. Kommitténs ledamöter skall utses ge-

nom hemlig omröstning från en lista över personer som föreslagits av konventionsstaterna. Varje konventionsstat kan föreslå en kandidat bland sina egna medborgare.

3. Det första valet skall hållas sex månader efter dagen för denna konventions ikraftträdande. Senast tre månader före varje valdag skall FN:s generalsekreterare skriftligen uppmana konventionsstaterna att inom två månader sända in sina förslag. Generalsekretären skall göra en alfabetisk förteckning över alla de föreslagna personerna med angivande av vilka konventionsstater som föreslagit dem och sända förteckningen till konventionsstaterna.

4. Val av kommitténs ledamöter skall för rättas vid ett möte med konventionsstaterna som generalsekretären sammankallat i FN:s högkvarter. Vid detta möte, som är beslutsmässigt när två tredjedelar

av konventionsstaterna är närvarande, skall de kandidater som fått det högsta antalet röster och absolut majoritet av närvarande och röstande konventionsstaters röster utses till ledamöter i kommittén.

5. Kommitténs ledamöter skall väljas för en period av fyra år. För nio av de ledamöter som utsetts vid det första valet skall mandatet dock upphöra efter två år. Omedelbart efter det första valet skall dessa nio ledamöter utses genom lottdragning av kommitténs ordförande.

6. Val av ytterligare fem kommittéledamöter skall förrättas i enlighet med bestämmelserna i punkterna 2, 3 och 4 i denna artikel sedan den trettiofemte ratifikationen eller anslutningen ägt rum. För två av de ledamöter som utsetts vid detta tillfälle skall mandatet upphöra efter två år; dessa båda ledamöter utses av kommitténs ordförande genom lottdragning.

7. För att besätta tillfälliga vakanser skall den konventionsstat vars sakkunnige har upphört att vara ledamot av kommittén utse en annan sakkunnig bland sina medborgare med förbehåll för kommitténs godkännande.

8. Kommitténs ledamöter skall, med generalförsamlingens godkännande, få arvodet från FN på de villkor som generalförsamlingen bestämmer med hänsyn till vikten av de uppgifter som åligger kommittén.

9. FN:s generalsekreterare skall tillhandahålla den personal och de anordningar som är nödvändiga för att kommittén på ett effektivt sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna konvention.

Artikel 18

1. Konventionsstaterna åtar sig att, för granskning av kommittén, till FN:s gene-

ralsekreterare sända en rapport om lagstiftning och andra rättsliga, administrativa eller övriga åtgärder som de har vidtagit för att genomföra konventionens bestämmelser samt de framsteg som gjorts i detta hänseende

- a) inom ett år efter ikraftträdandet för vederbörande stat och
 - b) därefter minst vart fjärde år och vidare när kommittén så begär.
2. Rapporterna kan ange faktorer och svårigheter som påverkar den utsträckning i vilken åtagandena enligt denna konvention har uppfyllts.

Artikel 19

1. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.
2. Kommittén skall välja sitt presidium för en period av två år.

Artikel 20

1. Kommittén skall normalt sammanträda under en period av högst två veckor årligen för att behandla de rapporter som kommit in enligt artikel 18 i denna konvention.
2. Kommitténs möten skall normalt hållas i FN:s högkvarter eller på annan lämplig, av kommittén angiven plats.

Artikel 21

1. Kommittén skall genom ekonomiska och sociala rådet årligen rapportera till FN:s generalförsamling om sin verksamhet. Kommittén kan lägga fram förslag och allmänna rekommendationer grundade på de rapporter som granskats och information som erhållits från konventionsstaterna. Sådana förslag och allmänna rekommendationer skall ingå i kommitténs rapport tillsammans med eventuella

kommentarer från konventionsstaterna.

2. Generalsekreteraren skall överlämna kommitténs rapporter till kommissionen för kvinnans ställning för kännedom.

Artikel 22

Fackorganen skall ha rätt att vara företrädare då genomförandet av de bestämmelser i denna konvention som faller inom ramen för deras verksamhet behandlas. Kommittén kan uppmana fackorganen att komma in med rapporter om tillämpningen av konventionen på områden som faller inom ramen för deras verksamhet

DEL VI

Artikel 23

Ingenting i denna konvention skall inverka på bestämmelser som i högre grad främjar jämställdheten mellan män och kvinnor och som återfinns

- a) i en konventionsstats lagstiftning, eller
- b) i andra internationella konventioner, fördrag eller överenskommelser som gäller för sådan stat.

Artikel 24

Konventionsstaterna åtar sig att vidta alla nödvändiga åtgärder på nationell nivå för att uppnå det fulla förverkligandet av de i denna konvention erkända rättigheterna.

Artikel 25

1. Denna konvention är öppen för under-tecknande av alla stater.
2. FN:s generalsekreterare utses till depository för denna konvention.
3. Denna konvention förutsätter ratifikation. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos FN:s generalsekreterare.
4. Denna konvention är öppen för anslutning av alla stater. Anslutning sker genom

deponering av anslutningsinstrument hos FN:s generalsekreterare.

Artikel 26

1. Begäran om revision av denna konvention kan när som helst göras av en konventionsstat genom en skriftlig underrättelse till FN:s generalsekreterare.
2. FN:s generalförsamling beslutar om de eventuella åtgärder som skall vidtas med anledning av en sådan begäran.

Artikel 27

1. Denna konvention träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet har deponerats hos FN:s generalsekreterare.
2. För varje stat som ratificerar eller ansluter sig till denna konvention efter deponeringen av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder konven-

tionen i kraft den trettionde dagen efter dagen för deponeringen av dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 28

1. FN:s generalsekreterare skall ta emot texten till förbehåll som stater gör i samband med ratifikation eller anslutning och delge alla stater sådana förbehåll.
2. Förbehåll som är oförenligt med denna konventions ändamål och syfte skall inte tillåtas.
3. Förbehåll kan när som helst återtas genom underrättelse till FN:s generalsekreterare, som sedan skall informera alla stater härom. En sådan underrättelse skall gälla från mottagningsdagen

Artikel 29

1. Varje tvist mellan två eller flera konventionsstater om tolkningen eller till-

lämpningen av denna konvention, som inte biläggs genom förhandlingar, skall på begäran av en av dem hänskjutas till skiljedom. Kan parterna inom sex månader från dagen för begäran om skiljedom inte enas om skiljedomsförfarandet, kan en av parterna hänskjuta tvisten till Internationella domstolen genom begäran i enlighet med domstolens stadga.

2. Varje konventionsstat kan vid tiden för undertecknandet eller ratifikationen av denna konvention eller vid anslutning till den förklara att den inte anser sig bunden av punkt 1 i denna artikel. De övriga konventionsstaterna skall inte vara bundna av punkt 1 i denna artikel i förhållande till konventionsstat som gjort sådant förbehåll.

3. Varje konventionsstat som har gjort förbehåll enligt punkt 2 i denna artikel kan när som helst återta detta förbehåll

genom underrättelse till FN:s generalsekreterare.

Artikel 30

Denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras hos FN:s generalsekreterare.

Fakultativt protokoll till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor

De stater som är parter i detta protokoll, som konstaterar att Förenta nationernas stadga bekräftar tron på de grundläggande mänskliga rättigheterna, på den enskilda människans värdighet och värde samt på lika rättigheter för män och kvinnor,

som också konstaterar att den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter samt att var och en är berättigad till alla de friheter och rättigheter som anges däri utan åtskillnad av något slag, inbegripet åtskillnad på grund av kön,

som konstaterar att de internationella

fördragen om de mänskliga rättigheterna och andra internationella instrument om de mänskliga rättigheterna förbjuder diskriminering på grund av kön,

som också erinrar om konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (konventionen), i vilken de stater som är parter i konventionen fördömer diskriminering av kvinnor i alla dess former och är överens om att med alla lämpliga medel och ofördröjligen fortsätta en politik syftande till att avskaffa diskriminering av kvinnor,

som bekräftar sin beslutsamhet att trygga kvinnornas fullständiga och rättvisa åtnjutande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och att vidta effektiva åtgärder för att motverka överträdelser av dessa rättigheter och friheter,

har enats om följande.

Artikel 1

En stat som är part i detta protokoll (nedan kallad protokollsstat) erkänner att kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor (nedan kallad kommittén) har behörighet att ta emot och pröva framställningar som har gjorts i enlighet med artikel 2.

Artikel 2

En framställan får göras av enskilda individer eller grupper av individer eller på deras vägnar, som står under en protokollsstats jurisdiktion, vilka påstår sig ha utsatts för en kränkning från denna stats sida av någon av de rättigheter som nämns i konventionen. En framställan får endast göras på vägnar av enskilda individer eller grupper av individer med dessa personers medgivande, såvida inte den som gör anmälan kan rättfärdiga att han eller hon handlar på deras vägnar utan

deras medgivande.

Artikel 3

En framställan skall göras i skriftlig form och får inte vara anonym. Kommittén skall avvisa framställningar som avser en konventionsstat som inte är protokollsstat.

Artikel 4

1. Kommittén skall inte pröva en framställan om den inte har fastställt att alla tillgängliga nationella rättsmedel har uttömts, såvida inte tillämpningen av dessa rättsmedel dröjer oskäligt eller inte kan förväntas vara tillräckligt verkningsfulla.

2. Kommittén skall avvisa en framställan om

a) saken redan har prövats av kommittén eller har prövats eller håller på att prövas enligt ett annat förfarande för internationell undersökning eller förlikning,

- b) framställan är oförenlig med konventionens bestämmelser,
- c) framställan är uppenbart ogrundad eller inte tillräckligt styrkt,
- d) framställan utgör ett missbruk av rätten att göra anmälningar,
- e) de omständigheter som framställan avser har inträffat innan detta protokoll trädde i kraft för den berörda protokollsstaten, såvida inte omständigheterna har fortsatt att råda efter den dagen.

Artikel 5

1. När en framställan har mottagits och innan ett avgörande i sak har träffats, får kommittén begära hos den berörda protokollsstaten att den skyndsamt prövar om den skall vidta sådana interimistiska åtgärder som kan vara nödvändiga för att undvika att det uppstår skada som inte kan avhjälpas för den eller de individer som

drabbats av den påstådda kränkningen.

2. Kommitténs utövande av sina befogenheter enligt punkt 1 i denna artikel skall inte innebära ett ställningstagande i frågan om förutsättningarna för prövning av en framställan eller i frågan om dess berättigande.

Artikel 6

1. Kommittén skall konfidentiellt underätta den berörda protokollsstaten om en framställan som har framförts till den enligt detta protokoll, under förutsättning att den eller de berörda individerna samtycker till att deras identitet röjs för den berörda protokollsstaten, såvida inte kommittén själv och utan hänvändelse till den berörda protokollsstaten finner att framställan skall avvisas.

2. Inom sex månader skall den berörda protokollsstaten skriftligen lämna kom-

mittén förklaringar eller uttalanden som klargör saken samt uppgift om de eventuella åtgärder som den har vidtagit.

Artikel 7

1. Kommittén skall pröva en framställan som mottagits med stöd av detta protokoll i ljuset av alla upplysningar som har tillställts den av enskilda individer, eller av grupper av individer, eller på deras vägnar, samt av den berörda protokollsstaten, under förutsättning att dessa upplysningar meddelas de berörda parterna.
2. Kommitténs möten skall hållas inom stängda dörrar när den prövar en framställan med stöd av detta protokoll.
3. När kommittén har prövat en framställan, skall den avge ett utlåtande om den och lämna sina eventuella rekommendationer till de berörda parterna.
4. Protokollsstaten skall på vederbörligt

sätt ta hänsyn till kommitténs utlåtande och dess eventuella rekommendationer och skall inom sex månader lämna kommittén ett skriftligt svar med uppgift om vilka åtgärder som har vidtagits i ljuset därav.

5. Kommittén får anmoda protokollsstaten att inkomma med ytterligare upplysningar om de eventuella åtgärder som den har vidtagit till följd av kommitténs utlåtande och dess eventuella rekommendationer, däribland, om kommittén anser det vara lämpligt, i de senare rapporter som protokollsstaten skall avge till kommittén enligt artikel 18 i konventionen.

Artikel 8

1. Om kommittén mottar trovärdiga upplysningar som tyder på allvarliga eller systematiska kränkningar från en protokollsstats sida av de rättigheter som anges i konventionen, skall den anmoda den

staten att samarbeta i fråga om att pröva dessa upplysningar och att i detta syfte framföra sina kommentarer om dem.

2. Med beaktande av eventuella kommentarer från den berörda protokollsstaten och andra trovärdiga upplysningar som den har tillgång till, får kommittén utse en eller flera av sina ledamöter att genomföra en undersökning och att skyndsamt rapportera till kommittén. När så är befogat, får undersökningen omfatta besök inom protokollsstatens territorium med dennas medgivande.

3. Efter att ha granskat resultatet av undersökningen, skall kommittén överlämna det till den berörda protokollsstaten tillsammans med eventuella kommentarer och rekommendationer.

4. Den berörda protokollsstaten skall inom sex månader efter det att den av kommittén har mottagit resultatet av undersök-

ningen samt kommentarerna och rekommendationerna, framföra sina kommentarer till kommittén.

5. Undersökningen skall genomföras konfidentiellt och protokollsstatens medverkan skall eftersträvas i alla dess skeden.

Artikel 9

1. Kommittén skall ha rätt att anmoda den berörda protokollsstaten att i sin rapport enligt artikel 18 i konventionen lämna närmare uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits i anledning av en undersökning som gjorts med stöd av artikel 8 i detta protokoll.

2. Om det är nödvändigt, får kommittén efter utgången av den sexmånadersperiod som avses i artikel 8.4 anmoda den berörda protokollsstaten att underrätta kommittén om vilka åtgärder som har vidtagits till följd av en sådan undersök-

ning.

Artikel 10

1. En protokollsstat får vid undertecknandet eller ratifikationen av detta protokoll eller vid anslutningen till det förklara att den inte erkänner kommitténs behörighet enligt artiklarna 8 och 9.

2. En protokollsstat som har gjort en förklaring i enlighet med punkt 1 i denna artikel får när som helst återta denna genom ett meddelande till generalsekretären.

Artikel 11

En protokollsstat skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att individer som lyder under dess jurisdiktion inte behandlas illa eller utsätts för hot för att ha gjort en framställan till kommittén med stöd av detta protokoll.

Artikel 12

Kommittén skall i sin årsrapport enligt artikel 21 i konventionen införa en sammanfattning av den verksamhet som den har utfört med stöd av detta protokoll.

Artikel 13

Varje protokollsstat åtar sig att sprida kunskap om konventionen och detta protokoll och att underlätta tillgång till information om kommitténs utlåtanden och rekommendationer, särskilt i frågor som berör staten själv.

Artikel 14

Kommittén skall upprätta sin egen arbetsordning, vilken skall följas när den fullgör de uppgifter den tillerkänns genom detta protokoll.

Artikel 15

1. Detta protokoll skall stå öppet för un-

dertecknande av alla stater som har undertecknat, ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

2. Detta protokoll förutsätter ratifikation av de stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

3. Detta protokoll skall stå öppet för anslutning av stater som har ratificerat eller anslutit sig till konventionen.

4. Anslutning skall ske genom deposition av anslutningsinstrument hos Förenta nationernas generalsekreterare.

Artikel 16

1. Detta protokoll träder i kraft tre månader efter den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades hos Förenta nationernas generalsekreterare.

2. För varje stat som ratificerar detta protokoll eller ansluter sig till det efter dess ikraftträdande, träder det i kraft tre månader efter den dag då statens ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 17

Inget förbehåll får göras mot detta protokoll.

Artikel 18

1. Varje stat får till Förenta nationernas generalsekreterare framföra förslag till ändring av detta protokoll. Generalsekreteraren skall delge protokollsstaterna ändringsförslagen med begäran att de skall meddela om de anser att en konferens bör hållas med protokollsstaterna för att pröva förslaget och rösta om det. Om minst en tredjedel av protokollsstaterna anser att en sådan konferens bör hållas,

skall konferensen sammankallas av generalsekreteraren på Förenta nationernas vägnar. En ändring som antas av en majoritet av vid konferensen närvarande och röstande protokollsstater skall underställas Förenta nationernas generalförsamling för godkännande.

2. Ändringar träder i kraft när de har godkänts av Förenta nationernas generalförsamling och antagits med två tredjedels majoritet av protokollsstaterna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

3. När en ändring träder i kraft, skall den vara bindande för de protokollsstater som har antagit den, medan andra protokollsstater fortfarande skall vara bundna av bestämmelserna i detta protokoll och av tidigare ändringar som de har antagit.

Artikel 19

1. En protokollsstat får när som helst säga upp detta protokoll genom ett skriftligt meddelande till Förenta nationernas generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då generalsekreteraren mottog meddelandet.

2. Bestämmelserna i detta protokoll skall fortsätta att tillämpas med avseende på framställningar som har framförts i enlighet med artikel 2 och på undersökningar som har inletts i enlighet med artikel 8 före den dag då uppsägningen trädde i kraft.

Artikel 20

Förenta nationernas generalsekreterare skall underrätta alla stater om

a) alla undertecknanden, ratifikationer och anslutningar med avseende på detta protokoll,

- b) dag för detta protokolls ikraftträdande och för ikraftträdande av ändringar enligt artikel 18,
- c) uppsägningar enligt artikel 19.

Artikel 21

1. Detta protokoll, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter är lika giltiga, skall deponeras i Förenta nationernas arkiv.
2. Förenta nationernas generalsekretärare skall överlämna styrkta avskrifter av detta protokoll till alla de stater som avses i artikel 25 i konventionen.

Pekingdeklarationen

1. Vi regeringar som deltar i den fjärde världskonferensen om kvinnor,
2. Och som samlas här i Peking i september 1995, det år som är det femtionde efter Förenta Nationernas grundande,
3. Är fast beslutna att påskynda målen för jämställdhet, utveckling och fred för alla kvinnor överallt i hela mänsklighetens intresse,
4. Vi erkänner alla kvinnors röst överallt och beaktar kvinnors mångfald, roller och villkor och hedrar de kvinnor som banade väg och besjälades av det hopp som finns hos världens ungdom,
5. Vi erkänner att kvinnors ställning har befrämjats i vissa viktiga hänseenden under det senaste decenniet men att framstegen har varit ojämna och att bristen på jämställdhet mellan kvinnor och män

består och att betydande hinder kvarstår, vilket medför allvarliga konsekvenser för alla människors välfärd,

6. Vi erkänner också att denna situation förvärras av den ökande fattigdomen som påverkar livet för den största delen av världens folk, särskilt för kvinnor och barn, och som har sin grund i både nationella och internationella förhållanden,

7. Vi ägnar oss utan förbehåll åt att ta itu med dessa restriktioner och hinder för att sålunda ytterligare förbättra möjligheten för kvinnor hela världen över att göra framsteg och stärka sin egen förmåga, och vi är ense om att detta kräver brådskande åtgärder i en anda av beslutsamhet, förhoppning, samarbete och solidaritet, nu samt för att föra oss vidare in i nästa århundrade.

Vi bekräftar vårt åtagande:

8. För lika rättigheter och medfödd mäns-

klig värdighet för kvinnor och män samt andra mål och principer som innesluts i Förenta Nationernas stadga, för Världsdeklarationen om de mänskliga rättigheterna och andra internationella instrument för mänskliga rättigheter, särskilt konventionen om avskaffande av alla former av diskriminering mot kvinnor och konventionen om barnets rättigheter liksom deklarationen om avskaffande av våld mot kvinnor och deklarationen om rätten till utveckling;

9. Att garantera ett fullständigt genomförande av mänskliga rättigheter för kvinnor och för flickor barn såsom en omistlig, väsentlig och odelbar del av samtliga mänskliga rättigheter och grundläggande friheter;

10. Att bygga på samförstånd och framsteg från tidigare FN-konferenser och toppmöten – om kvinnor i Nairobi 1985,

om barn i New York 1990, om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992, om mänskliga rättigheter i Wien 1993, om befolkning och utveckling i Kairo 1994 och om social utveckling i Köpenhamn 1995 med målet att uppnå jämlikhet, utveckling och fred;

I 1. Att uppnå fullständigt och effektivt genomförande av Nairobi-strategierna;

I 2. Att göra det möjligt för kvinnor att göra framsteg och stärka sin egen förmåga, och däri inkludera rätten till tankefrihet, samvetsfrihet, religions- och trosfrihet och sålunda bidra till kvinnors och mäns moraliska, etiska, andliga och intellektuella behov, individuellt eller i gemenskap med andra och därvid garantera dem möjlighet att förverkliga sin fulla potential i samhället och utforma sina liv enligt egna önskningar.

Vi är övertygade om att:

I 3. Möjligheten för kvinnor att stärka sin

egen förmåga och att med utgångspunkt i jämlikhet fullt ut delta inom alla samhällsområden, inklusive att delta i den beslutsfattande processen och ha tillgång till makten, är grundläggande för att uppnå jämlikhet, utveckling och fred;

14. Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter;

15. Lika rättigheter, möjligheter och lika tillgång till resurser, lika delning mellan män och kvinnor av ansvaret för familjen samt ett harmoniskt partnerskap dem emellan är avgörande för deras och deras familjers välfärd liksom för demokratins befestande;

16. Utrotande av fattigdomen som grundas på hållbar ekonomisk tillväxt, social utveckling, miljöskydd och social rättvisa kräver att kvinnor engageras i ekonomisk och social utveckling, att de får lika möjligheter samt att kvinnor och män deltar

fullt ut och jämlikt som verksamma personer och förmånstagare i en hållbar utveckling som sätter människan i centrum;

17. Ett uttryckligt erkännande av och en uttrycklig bekräftelse på alla kvinnors rätt att kontrollera alla sidor av sin hälsa, särskilt sin egen fruktsamhet, är grundläggande för deras möjlighet att stärka sin egen förmåga;

18. Fred på lokal, nationell, regional och global nivå är uppnåelig och är oupplösligt förbunden med framsteg för kvinnor, vilka utgör en grundläggande styrka för ledarskap, konfliktlösning och främjande på alla nivåer av fredens bevarande;

19. Det är väsentligt att med fullständigt deltagande av kvinnor och på alla nivåer utforma, genomföra och övervaka effektiva, ändamålsenliga och ömsesidigt stärkande politiska principer och program som är inriktade på, inklusive utveck-

lingspolitik och program, som kommer att befordra kvinnors medborgarinflytande och framsteg;

20. Deltagande av och bidrag från det civila samhällets alla aktörer, särskilt kvinnogrupper och nätverk och andra icke-statliga organisationer och lokalt baserade organisationer, med fullständig respekt för deras självbestämmanderätt och i samarbete med regeringar, är betydelsefullt för ett effektivt genomförande och en effektiv uppföljning av handlingsprogrammet;

21. Genomförande av handlingsplanen kräver åtagande från regeringar och världssamfundet. Genom att göra nationella och internationella åtaganden för åtgärder, inklusive dem som görs på konferensen, erkänner regeringar och världssamfundet behovet av att vidta åtgärder som prioriterar kvinnors medborgarinfly-

tande och framsteg.

Vi är fast beslutna att:

22. Intensifiera ansträngningarna och åtgärderna för att uppnå målen för Nairobi-strategierna vid slutet av detta århundrade;

23. Säkerställa kvinnors och flickebarns fullständiga åtnjutande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och vidta effektiva åtgärder mot kränkningar av dessa rättigheter och friheter;

24. Vidta alla nödvändiga åtgärder för att avlägsna alla former av diskriminering mot kvinnor och flickebarn och ta bort alla hinder för jämlikhet mellan könen och framsteg och medborgarinflytande för kvinnor;

25. Uppmuntra män att delta fullständigt i alla åtgärder för jämlikhet;

26. Främja kvinnors ekonomiska obero-

ende, inklusive sysselsättning, och utrota den ständiga och ökande bördan av fattigdom för kvinnor genom att angripa med de strukturella orsakerna till fattigdom genom förändringar i ekonomiska strukturer, och genom att säkerställa lika tillgång för alla kvinnor, inklusive kvinnor på landsbygden, såsom viktiga för utvecklingen, till produktiva resurser, möjligheter och offentliga verk och inrättningar;

27. Främja hållbar utveckling med människan i centrum, inklusive hållbar ekonomisk tillväxt, genom tillhandahållande av grundutbildning, livslång utbildning, läs- och skrivkunnighet och utbildning, samt primärvård för flickor och kvinnor;

28. Vidta positiva steg för att trygga fred för kvinnors framsteg och med erkännande av den ledande roll som kvinnor har spelat inom freds rörelsen, aktivt arbeta för en allmän och fullständig nedrustning

under en strikt och effektiv internationell kontroll, och stödja förhandlingar för att utan dröjsmål sluta ett universellt, multilateralt och effektivt kontrollerbart omfattande fördrag om kärnvapenprovstopp vilket bidrar till kärnvapenedrustning och förebyggande av spridning av kärnvapen i alla dess former;

29. Förhindra och avskaffa alla former av våld mot kvinnor och flickor;

30. Säkerställa lika tillgång till och lika behandling av kvinnor och män i utbildning och hälsovård och förbättra såväl kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa som utbildning;

31. Främja och skydda kvinnors och flickors alla mänskliga rättigheter;

32. Intensifiera ansträngningarna att tillförsäkra lika åtnjutande av alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla kvinnor och flickor vilkas utveckling

hindras inte bara på grund av kön utan också av faktorer såsom ras, ålder, språk, etnisk tillhörighet, kultur, religion eller handikapp, eller därför att de är urbefolkning;

33. Säkerställa efterlevnaden av internationell rätt, inklusive humanitär rätt, för att särskilt skydda kvinnor och flickor;

34. Utveckla den mest fullständiga potentialen hos flickor och kvinnor i alla åldrar, säkerställa deras fullständiga och lika deltagande i byggandet av en bättre värld för alla och stärka deras roll i utvecklingsprocessen;

Vi är fast beslutna att:

35. Tillförsäkra kvinnors lika tillgång till ekonomiska resurser, inklusive land, krediter, vetenskap och teknik, yrkesutbildning, information, kommunikation och marknader, såsom medel för ytterligare framsteg och medborgarinflytande

för kvinnor och flickor, inklusive genom att stärka deras förmåga att åtnjuta förmånen av lika tillgång till dessa resurser, bland annat genom internationellt samarbete;

36. Garantera framgång för handlingsplanen vilket kommer att kräva ett starkt åtagande från regeringars sida och från internationella organisationer och institutioner på alla nivåer. Vi är djupt övertygade om att ekonomisk utveckling och social utveckling och miljöskydd utgör sinsemellan beroende och ömsesidigt stärkande delar av hållbar utveckling, vilken är ramen för våra ansträngningar att uppnå en bättre livskvalitet för alla människor. Rättvis social utveckling som medger och gör det möjligt för de fattiga, särskilt kvinnor som lever i fattigdom, att använda miljöresurser på ett hållbart sätt, är en nödvändig grund för hållbar utveckling. Vi erkänner också att en brett baserad

och hållbar ekonomisk tillväxt i samband med hållbar utveckling är nödvändig för att upprätthålla social utveckling och social rättvisa. Framgången för handlingsplanen kommer också att kräva lämplig mobilisering av resurser på nationell och internationell nivå liksom även nya och utökade resurser till utvecklingsländerna från alla tillgängliga finansieringsmekanismer, inklusive multilaterala, bilaterala och privata källor för kvinnors framsteg; finansiella resurser för att stärka kompetensen hos nationella, underregionala, regionala och internationella institutioner; ett åtagande för lika rättigheter, lika ansvar och lika möjligheter och för lika deltagande av kvinnor och män i alla nationella, regionala och internationella organ och policyskapande processer; samt upprättande eller förstärkande av mekanismer på alla nivåer för ansvarsskyldighet mot världens kvinnor;

37. Även tillförsäkra framgång för handlingsplanen i länder med övergångsekonomier, vilket kommer att kräva fortsatt internationellt samarbete och bistånd;

38. Vi antar härmed och förpliktar oss såsom regeringar att genomföra följande handlingsplan varvid vi garanterar att ett könsperspektiv skall återspeglas i alla våra politiska åtgärder och program. Vi kräver att FN-systemet, regionala och internationella finansieringsinstitutioner, andra relevanta regionala och internationella institutioner och alla kvinnor och män, liksom icke-statliga organisationer, med full respekt för deras självbestämmande, skall engagera sig helt och fullt och bidra till att denna handlingsplan genomförs.

